

کارل مارکس

سەرمايه

Das Kapital

ره‌خه له ئابوری سیاسی

✧ ناوی کتیب: سەرمايه

✧ ناوی نوسەر: کارل مارکس

✧ وه‌رگێرانی له ئەلمانیه‌وه: سه‌لام عه‌بدوڵا، كه‌ژال حه‌مه‌ره‌شید، شلیر عه‌زیز

✧ هه‌له‌بێ: رێبوار حه‌مه‌ توفیق

✧ نه‌خشه‌سازی و به‌رگ: فه‌همی جه‌لال

✧ سه‌ره‌رشته‌یار: عوسمان حه‌سه‌ن شاكر

✧ تیراژ: ۱۰۰۰ دانە

✧ ژماره‌ی سپاردن: (۶۹۲) ساڵی ۲۰۰۶

✧ له‌بلا‌وه‌كراوه‌كانی مه‌كته‌بی بیروه‌وشیاری (ی.ن.ك) ساڵی ۲۰۰۶

روونکردنهوه:

( )

پیشکش:-

به برادهری نازا، به نهمه ک و رابه‌ری پرۆلیتاریا
(قیله‌یلم قۆلف).

له تارناو، رۆژی ٢١. یونی. ١٨٠٩ له‌دایکبووه و له رۆژی ٩/٥/١٨٦٤ له
تاراوگه‌ی مانشیسته‌ر، گیانی له‌ده‌ستداوه

( )!

/ /

سەرمايه ۵

لاپەرە

پیرست

ناوەرۆك

بەشای یەكەم

۹	.....	
۱۰	.....	
	:	-
۱۰	.....(-)	
۱۷	.....	-
۲۵	.....	-
۲۸	.....	-
۲۸	..... :	-
۲۹	.....	-
۲۹	.....	-
۳۴	.....	-
۳۷	.....	-
۴۴	.....	-
۴۷	.....	-
۴۷	.....	-
۴۸	.....	-
۴۸	.....	-

سەرمايه ۶

۵۰	.....	-
۵۰	.....	-
۵۳		-
۵۵	.....	-
۵۶	.....	-
۵۷	.....	-
	بەشای دووهم	
۷۴	.....	
۸۵	.....	
۸۵	.....	-
۹۷	.....	

بەشی یەكەم

کال

١- دوو فاکتەری کال:

بەهای بەکارهێنان و بەهای گۆڕینهوه یان بەهای پەتی
(کاکلەیی بەها-پێوانەیی بەها)

( )

.

( )

.

...

.

.

کتییی یە کەم

پروۆسەیی بەرھەمهێنانی سەرمایە

کال و دراو

. ( )

... ( ) ( ) ( )

... - -

... =

...

( )

( ) :

-(

( )

( )

-مۆركى دوولايه نهى كار كه
له ناو كالىدا خۆى ده نوێنى

( )

( )

( )

(X)

)

(X

...

...

:

١- شيوهه ساكار، تاك يان بهرچكهوتى بهها

$$\begin{matrix} B & = & A & x: & B & y = A & X \\ (& & & = & & &) \end{matrix}$$

- دوو پۆلى دهربرينى بهها: شيوه ريزهيبهكهى و شيوه هاوهيزهكهى

( ) ( )

( )

( )

=

:

x =

.

.

.

.

.

=

=

:

=

:

.

.

.

( ) ( )

- شيوهه پيژهيي بهها

١- ناوه پوكي شيوهه پيژهيي بهها:

.CH O

( ) ( )

( )

CH O

:

(A)

(B)

(B)

(A)

)

(

( )

ب- ديارىکردنى چه ندایه تى فۆرمى رێژهیى به ها

...

(A) (B)

(A) (B)

(B)

(A)

=

=

:

-

(Wertsein)

(valere, valer, valoir)

A

B

.A

(B)

(B)

(A)

(B)

(A)

. (A)

I^r

:

=

=

-

.

.

-

-

(B)

(B)
(A)

-

-

(A)

(B)

.(B)

:

- شيوهه هاوکيش

(A) :
(B)

( )

(B)

( )
(...)A

( )

( )

.

.

.

.

.

.

.

=

.

_____

/

( )

تایبه تمه ندی دووهه می شیوهی هاوکیش:

تایبه تمه ندی سیهه می شیوهی هاوکیش:

( ) .

( )

= (( )) :

( )

):

.(- -
)):

٤- کۆی فۆرمی به‌های ساده

((

A
A B
B
:
"
:
"

(( )):

( ) ( )

...

( )

( )

-

-

(B)

(A)

(A)

(B)

.

.

.

(B)

(A)

ب- شيوهه بهاي گشتي يان گه شه کردوو

$$\begin{aligned} &= \\ &= \\ &= \\ &= \end{aligned}$$

ا- شيوهه گه شه کردوو بهاي پيژهيي:

ب- شيوهه هاوکيشي تاييه ت

...

ب- کهموکوپيه کاني شيوهه بهاي گشتي يان

گه شه کردوو:

( )

:

ت - شيوههه گشته بهها

=
=
=
=
=
=
= (A)
= ...

- مۆرکه گۆراوهکانی شيوههه بهها

:
:

:

=
=
=
=
=
:

( )

= :

...

:

B :

( )

( )

٢- په یوه نډی گه شه کردن له نیوان شیوهی بهای ریثهیی
و شیوهی هاوکیشدا

.

(د) فۆرمى دراو

=

=

=

=

=

=

=

...

( ) ( ) ( ) ( )

( )

( )

-گواستنەوه له شیوهی گشتی به هاوه بۆ شیوهی دراو:

( )

.

.

:

( )

( )

( ) ( )

=

:

:

=

...

:

( )

. B

$y = A$

x

=

٤ - خوو و پهوشتي كال پهرستن و نهينييه كانس:

( )

l°

( ) .

( )

( ) :

:

( )

...

.

.

( )

( )

.

( )

%

.

.

M.)

(Wirth

.

.

( )

:

-

.

-

.

.

...

.

.

...

.

.

.

.

...

.

( )

..

.

( )

.

.

.

.

.

.

.

.

.

((" "))) :

. ( )

.(

. " _ _)

...

((.

.

):

(.

پروژه های ناآلوده

به شای کارخانه

(( ))

y x: .
:

B A .B

$$y = A \quad .B = A \quad x$$

)) .((-
(- -

( )

f^a

))
(

( )

...

( )

( )

( )

( )

( )

=(A) x -

B y

به شى دووهم

گۆرانی دراو بۆ سەرمايه

خولى چوارهه

گۆرانی دراو بۆ سەرمايه

١- شيوه گشتى سەرمايه

(- -)

(- -):

( )

( )

" "

* .

,

. .

. (- -

) (- -)

(- -)

*Mercier de la Riviere

- - - - .

(- -)

(. .)

(. .)

(. .)

)

(

(. .)

(. .)

(. .)

( )

(. .)

(. .)

-

+

+ = (- -)

Δ

(. .)

( )

demonstrate

(. .)

. ( ) .

Δ+

+

( )

(. .)

(. .)

(-)

(- -)

(-).

money which begets

( )

.money

.(- -)

فهره‌نگۆك

ناماده‌کردنى / پروفیسۆر
د. محمد رؤوف سعید

۱- Capital سەرمايه

پاره یان کالā، که بنچینه‌ی کارو بازرگانی بێ، پاره‌یه‌ک که له‌بنه‌چه‌دا له‌برى به‌های شتیك بدرئ که هه‌ر کاتى له‌و به‌هایه زیاتر فرۆشرا، برێك پاره‌ی زیاده وه‌کو قازانج ده‌رده‌که‌وئ. به‌مانای دارایی و موئک و مال له‌وه‌ی که‌سیك له‌ پاره‌ی نه‌خت و کالā هه‌یه‌تى، بنچینه و مایه‌ی شتیكه. که کورد پێی ده‌ئێ: سامان، مال و موئک.

۲- Fund / مایه: (له‌و پاره‌یه‌یه، یان له‌و شت و مه‌که‌یه، که له‌بنه‌هه‌تدا کاسبی و بازرگانی پێ ده‌کړئ، له‌و پاره‌یه‌ی که ده‌خریته گه‌ر بۆ کڕین و فرۆشتن و کارى بازرگانی، پێش له‌وه‌ی قازانج نه‌جى بچیتته سه‌ر. کورد ده‌ئێ قازانج سه‌رى مایه‌ی خوارد وانا له‌جیاتى پاره‌ی مایه‌که قازانج بکات، مایه‌که‌ش تیا چوووه.

۳- Value-composition التركيب القيمي (پێکهاته‌ی به‌ها) به‌ پێی بۆچونی قوتا بخانه‌ی سۆشیالیستی زانستی (مارکسیزم) پێکهاته‌ی به‌ها بریتییه له‌برى کارى به‌رجه‌سته بوو له‌هه‌ر کالāیه‌کدا.

۴- Composition of Capital مكوّن رأس مال (پێکهاته‌ی سەرمايه) پێکهاته‌ی سەرمايه، پێک‌دێت له‌هه‌ردوو جوړى سەرمايه‌ی نه‌گۆر، وه‌ک خانویه‌ره‌و رێگاوبان و کارخانه و نامپرو که‌ل و پهل و... هتد، به‌لام سەرمايه‌ی گۆراو بریتییه له‌ژماره‌ی کړیکارانى که‌ره‌سته سه‌ره‌تاییه‌کان، وزه و... هتد. له‌وه‌ی شایه‌نى باسه له‌وه‌یه که سەرمايه‌ی نه‌گۆر ناگۆرئ به‌ گۆرانی بـرو

قه‌واره‌ی به‌ره‌مه‌یه‌نان، به‌لام سەرمايه‌ی گۆراو ده‌گۆرئ له‌گه‌ل گۆرانی بـرى به‌ره‌مه‌یه‌ناندا.

۵- Relay System نۆبه‌کارى

۶- Demanod الطلب (خواست)

بریتیه له‌ئاره‌زووی به‌ده‌سته‌یه‌نانى کالāیه‌ک، یاخود خزمه‌تگوزارییه‌ک، به‌ مه‌رجى تاکى خوازیار بۆ له‌و کالāیه، یان بۆ له‌و خزمه‌تگوزارییه توانای کړینى هه‌بیت و به‌عه‌مه‌لى جییه‌جی بکات.

۷- Division of Labour توزیع العمل (دابەشکردنى کار)

بریتییه له‌دابەشکردنى کارمه‌ندان یاخود کړیکاران له‌رێک‌خراوو ده‌زگاو دامه‌زراوه به‌ره‌مه‌یه‌نه‌ره‌کاندا به‌سه‌ر وێستگه‌کانى کاردا، هه‌ریه‌که‌و به‌ پێی پسپۆرى و ئیها‌تویى خۆى به‌ مه‌به‌ستى کارا کردنیان و به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستى به‌ره‌مه‌کارانى ((الانتاجیه)) له‌و کارمه‌ند و کړیکاران.

۸- Centralisation التمرکز (ناوه‌ندی‌تى)

هه‌ندى جار له‌هه‌ندى شوین و جیگادا چالاکییه ئابورییه‌کان له‌روى جیگه‌یه‌کردنى سەرمايه به‌ هه‌موو جوړه‌کانیه‌وه زیاتر چـر ده‌بیتته‌وه‌و وا ده‌کات زۆریک له‌و یه‌که‌و چالاکییه ئابورییه‌یه له‌و شوینه به‌ده‌ر له‌شوینه‌کانى تر کو‌بینه‌وه.

۹- Production الانتاج (به‌ره‌مه‌یه‌نان)

پرو‌سه‌یه‌که که له‌رێگه‌یه‌وه فا‌کته‌ره‌کانى به‌ره‌مه‌یه‌نان به‌کار ده‌یه‌نرێن و ئاراسته ده‌کړین بۆ خوئقاندنى که‌ک یاخود زیاده‌کردنى له‌رێگای به‌ره‌مه‌یه‌نانى کالā و خزمه‌تگوزارییه ئابورییه‌کانه‌وه.

۱۰- Wealth الثروة (سامان)

بریتیه له‌هه‌موو له‌و شته مادیی به‌رجه‌سته بوانه‌ی که له‌ولاتدا هه‌یه و تواناکانى به‌ره‌مه‌یه‌نان ئییه‌وه سه‌رچاوه ده‌گریت.

۱۱- Rotation الدوران (سورانده)

به پيی نه وهی پرؤسهی بهرهمهينان و به ديهاتنی دهرامهت، پرؤسهيهکی بهردهوامه و به ديهينهري يه کترن و نه بازنه يهکی دياریکراودا دهسورينه وه، ههموو فاکتهرهکانی بهرهمهينان و دهرامهت دهبنه تهواو کهري يه کتری نه و بازنه يه دا.

۱۲- Income الدخل (دهرامهت)

بريتييه نه پاداشتی ههر فاکتهریکی بهرهمهينان نه پرؤسهی بهرهمهيناندا کو۱ ههموو دهرامهتی يه کهکانی نه و فاکتهرانه دهبنه دهرامهتی نه ته وهی نه ولاندا.

۱۳- Stagnation الکسر (دارمان)

۱۴- Competition المنافسه (کيپرکی)

يه کيکه نه و بازارانهی که نه سيستمی سهرمايه داريدا ههيه، که نه و پهری نازادی دهره خسيی بؤ کارو چالاکييه نابورييه کان به بی دهست تيوهردانی حکومت نه و کارو چالاکيانه دا.

۱۵- Prosperity الانتعاش (بوژاننده وه)

يه کيکه نه ويستگهکانی سايکله نابورييه کان، که تيايدا بارودوخی نابوری بهره و بوژانه وه دهرات و فاکتهرهکانی بهرهمهينان بهره و به کارهينانی تهواو ناراسته دهکړين.

۱۶- Over-time الوقت الاضافي (کاتی زياده کاری)

۱۷- Labour-time وقت العمل (کاتی کار)

نه و کاته يه که ديار۱ دهکړيت بؤ کارکردنی کړيکاران نه بهوارهکانی کارکردنياندا و ههر دوو لايهنی سهرمايه دارو کړيکاران نه سهری ريکه وتون به ناگاداری و رهامه نندی لايه نه بهر پر سهکانی حکومت نه ههر ولاتيکدا نه سايه ي باساکانی کاردا.

۱۸- Additional Capital الرأسمال الاضافي (سهرمايهی سهرخراو)

نه و بره زيادکردنانه يه که ده خريته سهرقه واره ي سهرمايه به مه بهستی زيادکردنی وزه توانا نابورييه کان.

۱۹- Merchant Capital الرأسمال التجاري (سهرمايهی بازرگانی)

نه و سهرمايه يه که ده خريته بواری بازرگانيه وه بؤرا په رانندی نه رکه بازرگانييه کان.

۲۰- Constant Capital الرأسمال الثابت (سهرمايهی نه گور)

بريتييه نه و به شهي سهرمايه که نه گهل زيادکردن يا خود که مکردنی ناستی بهرهمهيناندا ناگور۱، سهرمايهی نه گور پيک ديت نه پيناو خانوبه ره و کهل ويه لو که رهسته و ههموو نه و شتانه ي تر که ناگورين نه مه و دايه کی نزیکدا و بؤ زيادکردنی پيويست به کاتيکی دريژخايه ن دهکات.

۲۱- Circulating Capital الرأسمال المدور (سهرمايهی گه روك)

۲۲- Finance Capital الرأسمال المالي (سهرمايهی دارايی)

بريتييه نه ههموو نه و توانا داراييانه ي که نه بواری چالاکييهکانی نابورييدا ده خريته گه پ.

۲۳- Prpfit variable Capital ربح الرأسمال المتغير (قازا نجی سهرمايهی گوراو)

بريتييه نه و قازا نجی که دهسته بهر دهبيت نه نه نجامی به کارهينانی سهرمايهی گوراو دواي پوخته کردنی ههر دوو لايهنی داهاته کان و خهرجييه کان.

۲۴- Net Profit Capital صافي الربح الرأسمالي (پوخته ي قازا نجی سهرمايه)

دواي پيدانی ههموو خهرجييهکانی فاکتهر و که رهسته کان که نه بواری بهرهمهيناندا به کار دهينريت و دواي پاکتاو کردنه وهی ههموو

پایه‌ندوبونه‌کانی دامه‌زراوه به‌رام‌بهر حکومت بۆ نمونه باجو و غه‌رامه و ره‌سم... هتد نه‌وه‌ی ده‌مینیت‌ه‌وه له‌داهاتی هه‌ر دامه‌زراویک یاخود ریک‌خراویکدا بریتیییه له‌پوخته‌ی قازا نجی سرمایه.

۲۵- Mode of Production اسلوب‌الانتاج (شیوازی به‌ره‌مه‌یه‌نان)
شیوازی به‌ره‌مه‌یه‌نان ده‌گۆرئ به‌پیی نه‌وه سیستمی که بالاده‌سته و گۆراوه نابورییه‌کان ده‌یسه‌ پینئ به‌سه‌ر شیوازی به‌ره‌مه‌یه‌ناندا، بۆ نموونه له‌سه‌رده‌می کۆیلایه‌تی و له‌سه‌رده‌می ده‌ره‌به‌گایه‌تی شیوازه‌کانی به‌ره‌مه‌یه‌نان جیاوازی‌بوون له‌سه‌رده‌می سه‌رمایه‌داری شیوازی به‌ره‌مه‌یه‌نان له‌سه‌رده‌می سه‌رمایه‌داریدا جیاوازه له‌سه‌رده‌می سۆشیاالیستیدا، چونکه شیوازی خاوه‌نداریتی فاکته‌ره‌کانی به‌ره‌مه‌یه‌نان جیاوازه له‌سه‌رده‌می که بۆ سه‌رده‌میکی تر.

۲۶- Value القیمة (به‌ها)
بریتیییه له‌بهری نه‌وه کاره‌ی که به‌رجه‌سته بووه له‌کالایه‌کدا.
۲۷- Process of producing value عملیة خلق القیمة (پروسه‌ی خوئقاندنی به‌ها)

بریتیییه له‌به‌کاره‌یه‌نانی کریکاره‌کان له‌بوازی کارو چالاکییه نابورییه‌کان و له‌بوازی به‌ره‌مه‌یه‌نانی کالای مادیدا.

۲۸- Process of producing surplus-value عملیة خلق فائض القیمة (پروسه‌ی خوئقاندنی زیده به‌ها)

بریتیییه له‌به‌کاره‌یه‌نانی کریکار له‌سه‌رده‌می سه‌رمایه‌داریدا له‌لایه‌ن سه‌رمایه‌دارانه‌وه، که‌وا بکات سه‌رمایه‌داری هه‌موو نه‌وه به‌ها راسته‌قینانه‌ی که کریکار ده‌یخوئقینئ پیی نه‌داته‌وه له‌ریگای کرییه‌ک که له‌ناست نه‌وه به‌هایانه بیت که ده‌یخوئقینئ، بگره له‌ریگای کرییه‌کی که مه‌وه یان موچه‌یه‌کی که مه‌وه

که له‌ناست به‌ها راسته‌قینه‌کانی کاره‌کانیاندان نییه، به‌شیک له‌وه‌هایانه به‌لای خویدا را پیچ ده‌کات و بوخۆی ده‌بات و به‌م پییه زیده به‌هایه‌ک ده‌خوئقئ.

۲۹- Exchange-value القیمة المتبادلة (به‌های ئالوگۆر)
بریتیییه له‌وه‌هایه‌ی که له‌ریگایه‌وه کالایه‌ک ده‌گۆردریت‌ه‌وه به‌کالایه‌کی تر.

۳۰- Use-value القیمة الاستعمالیة (به‌های به‌کاره‌یه‌نان)
بریتیییه له‌وه‌که ئکانه‌ی که کالایه‌ک هه‌یه‌تی بۆ به‌کاره‌ریک له‌کاتی به‌کاره‌یه‌نانیدا.

۳۱- Surplus-value فائض القیمة (زیده به‌ها)
بریتیییه له‌بهری نه‌وه به‌هایه‌ی که سه‌رمایه‌داران ده‌ستی به‌سه‌ردا ده‌گرن له‌نه‌نجامی به‌کاره‌یه‌نانی هیزی کاری کریکاراندا، که ناگه‌ریته‌وه بۆیان دوا

پاداشت کردنیان، به‌ته‌نها به‌شیک له‌به‌های کاره‌کانیان کاتی که له‌وه‌کری ده‌سته‌ی وه‌ری ده‌گرن که‌متر بیت له‌به‌های کاره‌کانیان وه‌ک ده‌رنه‌نجامیکی ئاسایی شیوازی په‌یوه‌ندییه‌کانی نیوان سه‌رمایه‌دارو کریکاران له‌سیستمی سه‌رمایه‌داریدا که بریتیییه له‌چه‌وساندنه‌وه‌و روتاندنه‌وه‌ی کریکاران.

۳۲- Extra surplus-value فائض القیمة الاضافی (زیده به‌های سه‌رخراو)

بریتیییه له‌وه‌هایانه‌ی که سه‌رمایه‌دار ده‌ستی به‌سه‌ردا ده‌گریت بۆ سود و قازا نجی تاییه‌تی خۆی.

۳۳- Absolute surplus-value فائض القیمة المطلق (زیده به‌های ره‌ها)
بریتیییه له‌وه‌زیده به‌هایه‌ی که سه‌رمایه‌دار ده‌ست خۆی ده‌خات له‌ریگای درێژکردنه‌وه‌ی کاته‌کانی کاری کریکار.

۳۴- Relative surplus-value فائض قیمة النسبی (زیده به‌های ریزه‌یی)

بريتييه نهو زیده به هايه ی که سهرمايه دار دست خو ی ده خات له ريگه ی گورینی بارودوخی به ره مهینانه وه.

۳۵-Surplus-labour فائض العمل (زیده کاری)

بريتييه نهو کاتژمیره زيادانه ی کاری کریکار که سهرمايه دار (دهستی به سهردا دهگریت و ناگه ریته وه بو خودی کریکار له ريگه ی نهو کری دهستی که وهری دهگریت.

۳۶-Surplus-produce فائض الانتاج (زیده به رههم)

بريتييه نهو به رههمه زيادهیه ی که کریکاران به رههمی دهیین و زیاتره له پیداوستییه شه خسییه کانی خویان دا.

۳۷-Over-work العمل الاضافي (زیده کاری)

۳۸-Crisis الازمة (قهیران)

بريتييه نهو هه رکیشه یه کی نابوری که له کاتی به ریوه چونی چالاکییه نابوریه کاندای سهره لده دات.

۳۹-Price السعر (نرخ)

بريتييه نهو په یوه ندییه ی که پهیدا ده بییت له نیوان بریکی دیاریکراو له کالاکان و بریکی دیاریکراو له دراوه کان له کاتی پرۆسه ی ئالوگورکردنه وه دا.

۴۰-Price of labour سعر العمل (الأجر) (نرخ کار)

بريتييه نهو کری دهستییه ی که ده دریته کریکاران که به رامبه ره به نرخ ی هیزی کاره که ی نهک نه وهی که به رامبه ره به نرخ ی کاره که ی بییت، واته ته نها پاداشتیکه بو سهر له نوی بوژاندنه وه و زیندوکردنه وهی تواناو هیزه کانی بو دوباره کردنه وهی تواناو وزه کانی به وهی که بتوانی بهو کری دهستییه ی که پیداوستییه کانی ژیانی روژانه ی خو ی و خیزانه که ی پی بکریت.

۴۱-Interest الفائدة (سود)

بريتييه نهو پاداشته ی که له بری به کارهینانی سهرمايه ی نه ختی ده دریته خاوه نه که ی که ده گوریت له کاتیکه وه بو کاتی و له فهرزیکه وه بو فهرزیک و به پی ی نهو گورانکارییه نه ی که به سهر بارودوخی بازاری سهرمايه و بارودوخی نابوریدا دییت.

۴۲-Capital-money الرأسمال النقدي (سهرمايه ی نه ختی)

بريتييه نهو سهرمايه نه ی که له جوړی دراوو هاوچه شنه کانی دراو، سهرمايه دار مونکایه تیان ده کات و له بواری کارو چالاکییه نابورییه کانی خو ی به کاریان دهیینی.

۴۳-Universal-money النقد العالمي (دراوی جیهانی)

بريتييه نهو جوړه دراوانه ی که له مامه له بازارگانییه نیو دهو له تییه کاندای به کار دهیینرین و رهواجیان ده بییت.

۴۴-Money-commodity النقود السلعية (پاره ی کال و شت و مهک)

۴۵-Reproduction إعادة الانتاج (به ره مهینانه وه) گیرانه وهی (به ره مهینان)

بريتييه له دیاردی سهر له نوی دوباره کردنه وهی پرۆسه ی به ره مهینان له ريگه ی نهو خه رجییه نه وه که دهگریت له بواری کرینی نامیرو که لوپه لو که رهسته و به گه رخته وهی هیزی کار.

۴۶-Simple-reproduction إعادة الانتاج البسيط (به ره مهینانه وهی ساده) ساده (ناسا گیرانه وهی به ره مهینان)

بريتييه نهو زیده به هايانه ی که سهرمايه دار ته رخانه ی ده کات له پرۆسه ی به ره مهیناندا بو هیشته وهی سهرمايه بنه رته ییه که ی خو ی به هه مان بری پیشو له سهرته ی دست به کارکردنی به چالاکی به ره مهینان.

۴۷- Extended-Reproduction (إعادة الانتاج الموسع)

به‌رهه مهینانه‌وهی به‌رفراوان (به‌رفراوان گیرانه‌وهی به‌رهه مهینان)
بریتییبه له‌ئاراسته‌کردنی به‌شیکی زور له‌زیده به‌ها پوهو زیادکردنی بری
سهرمایه‌ی بنه‌ره‌تی سهرمایه‌دار به‌مه‌به‌ستی زیادکردنی وزه‌و تواناکانی
به‌رهه مهینانی زیاتر له‌جاران.

۴۸- Selling price سعر البيع (نرخى فروشتن)

بریتییبه له‌و نرخه‌ی که هه‌ردوو لایه‌نی کپیارو فروشیار له‌سه‌ری رێک ده‌که‌ون.

۴۹- Simple labour العمل البسيط (کاری ساده)

بریتییبه له‌و جوهر کارانه‌ی که کریکاری ساده نه‌نجامی ده‌دات به‌ی نه‌وه‌ی نه‌و
کریکاره هه‌ج پسرپورییه‌کی تاییه‌تی هه‌بی‌ت یان لی‌هاتوییه‌کی هه‌بی‌ت یان
شارازه‌یییه‌کی هه‌بی‌ت له‌بواریکی دیاریکراودا.

۵۰- Necessary labour العمل الضروري (کاری پێویست)

۵۱- Labour-fund الرصيد التقديرى للعمل (مایه‌ی کار)

بریتییبه له‌و پاره تهرخانکارانه‌ی که داده‌نریت بو پاداشت کردنه‌وه‌ی کریکاران
به‌پیدانی هه‌قده‌ست پێیان.

۵۲- Abstract labour العمل المجرد (کاری رووت)

۵۳- Skilled labour العمل الماهر (کاری چاپوک)

بریتییبه له‌و جوهر کارانه‌ی که پێویستی به‌شاره‌زایی و پسرپوری و لی‌هاتویی
هه‌یه له‌لایه‌ن نه‌و کریکارانه‌ی که نه‌م جوهر کارانه نه‌نجام ده‌دن.

۵۴- Gross product الانتاج الاجمالي (کۆبه‌ره‌هم)

بریتییبه له‌کۆی هه‌موو نه‌و کالایانه‌ی که له‌کاتیکی دیاریکراودا به‌ره‌هم
ده‌هینریتو به‌نرخه زانراوه‌کانی بازار نه‌ژماری بو ده‌کریت.

۵۵- Semi-finished product الناتج شبه المكتمل به‌ره‌مه‌ی نیمچه ته‌واو
(به‌ره‌مه‌ی شیوه ته‌واو بوو)

بریتییبه له‌و کالایانه‌ی که له‌کۆتایی سالداهه‌بی‌ت نه‌ژمار بکریت، داخلی بری
به‌ره‌مه مهینان ده‌کریت، نه‌گه‌رچی به‌هه‌موو قوناغه‌کانی به‌ره‌مه مهیناندا
تی‌نه‌ پهریوه‌و نه‌بونه‌ته کالایه‌کی ته‌واو بو.

۵۶- Object of labour-wage الغرض في العمل - الأجر (ئاما نجي کار-
کری)

له‌روانگه‌ی کریکاره‌وه، ئاما نجي کار بریتییبه له‌و کری ده‌سته‌ی که وه‌ری ده‌گریت
بو بژێوی ژيانی خۆی.

۵۷- Nominal wage الأجر الاسمي (کری ئیسمی)

بریتییبه له‌و کرییه‌ی که کریکار وه‌ری ده‌گریت له‌شیوه‌ی نه‌و یه‌که نه‌ختیانه‌ی که
پێی ده‌دریت به‌ده‌ر له‌ئاستی گشتی نرخه‌کان که له‌وانه‌یه وابکات کری
راسته‌قینه‌کان هه‌له‌به‌زو دابه‌ز بکات و بری نه‌و کالاهه‌م‌نگوزارییه‌ی کریکار
ده‌ستی ده‌که‌وێت زیاد بکات یان که‌م بکات.

۵۸- Hour wage أجر الساعة (کری کاتژمیری (وه‌ختی)

بریتییبه له‌و کرییه‌ی که ده‌دریته کریکاریک له‌به‌رامبه‌ر هه‌ر سه‌عاتیکی
کارکردنیدا.

۵۹- Real wage الأجر الحقيقي (کری راسته‌قینه)

له‌بری نه‌و کالاهه‌م‌نگوزارییه‌ی که کریکار ده‌توانیت ده‌ستی که‌وێت به‌و بره
یه‌که نه‌ختیانه‌ی که پێی ده‌دریت له‌به‌رامبه‌ر کارکردنیدا، دیاره نه‌گه‌ر کری
ئیسیمییه‌کی کریکار نه‌گۆریت به‌رزبونه‌وه‌ی ئاستی گشتی نرخه‌کان ده‌بی‌ته
هۆکاری هاتنه‌ خواره‌وه‌ی کری راسته‌قینه‌کی، هه‌روه‌ها هاو‌پێچه‌وانه‌که‌شی
راسته.

٦٠- Standard of price السعر القياسي (نرخي ستاندارد)

بریتانیه له و نرخه‌ی که ده‌بیته پیاوانه‌ی نرخه‌کانی تر.

٦١- Magnitude of value **قياس القيمة** (نہ ندادہی بہا)

بریتییہ لہویہ کہ پیوانہ بیانہی کہ بہ ہای پی پوانہ دہریت بو نمونہ
کاترمیردکانی کار.

٦٢- Economic category (تصنيف الاقتصادى) (پوليٲنى ئابورى)

بریتییە لە پۆلین کردنی کالاً و خزمەتگوزاری و چالاکییە ئابورییەکان و ھەموو گۆراوە ئابورییەکان بە پێی بۆجونی زانستی ئابوری.

۶۳- Relation of production (په یوه نډیبه کانی بهر ه مهینان)

بریتییە ئەو پەيوەندییە کۆمەڵایەتیانەی کە ئەکاتی پرۆسەی بەرھەمھێناندا
پەیدا دەبێت بۆ نمونە پەيوەندییەکانی نیوان سەرمايەداران و کرێکاران
ئەسیستمی سەرمايەداریدا.

۶۴- Rate of surplus-value معدل فائض القيمة (تیکرای بهای سه‌خراو)

بریتیبیه له تیگرای نهو سه عاته کارانه‌ی که سهرمایه دار دهستی به سه ردا دهگریو و بو خوی دهسات و دهگریه هم شیوه‌یه‌ی خواره‌وه نه ژمار بکریه:

ریژهی به‌های سه‌رخ‌راو = سه‌عاته خوراییه‌کانی کار $\times 100$

سه‌عاته پیوستیه‌کانی کار

۶۵- Rate of Profit معدل القيمة (تیکرای قازانج)

بریتیه له تیکرای ئه و بره داهاتانهی که ده مییت هه بو سه رمایه دار، دوا ی ده کردنی هه موو ئه و خه رجییانه ی که پی ی هه لده ستیت بو دابین کردنی بنداوستیه کانی کارو چالاکییه کانی.

٦٦- Productive power القوى المنتجة (هيّزى به ره مهينان)

بریتییہ لہہ موو ٺہو ٺامرازانہی کہ بہ کار دہیئیریت لہہ بوری بہرہہ مہینانی
پیداویستیہ کانی ژبانی تاکہ کانی کومہ نگا کہ بریتین لہہ ٺامیرو کہرہستہ و
خانوبہرہو کارگہ و ہہ موو ٺہو کہ سانہی کہ ٺہم ٺامرازانہی بہرہہ مہینان
بہ کار دہیئن لہہ پروسہی بہرہہ مہیناندا، وک کریکارو جوتیارو
ٺہندا زیارو.... ہتد.

٦٧- Cost of production (تییچوونی به رهه مهینان)

بریتییہ لہو خرجییانہی کہ دہکریٔتہ سہرہ موو پیدایستیہ کانی پروسی
بہرہ مہینان.

لەبەر چەند ھۆپەك نەمانئوانى لەكائى خۆپدا بەشى سېپەم وەرگېرىن
وەرگېرەكان

